

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דרף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת חולין

דפים צז - קג, פרשת פקודי תשע"ט

דרך ישרה תמצית הדרף

דרף צז-צח

*ביטול וכיצד משערין. *היתר מכלל איסור.

האיסורים שנתערבו מתבטלים בששים או כשאינו נותן טעם, והשמועות כיצד משערין 1. גיד הנשה שנתבשל בתוך הירך אוסר בנותן טעם ומשערין כבשר בראשי לפתות, ולמ"ד אין בגידין בני"ט אינו אוסר וכן הלכה, ואם נצלה עמה קולף ואוכל עד שמגיע לגיד ומליח הוי כרותח וצלי. 2. גדי שצלאו בחלבו כל הגדי אסור דמפעפע ונותן טעם בכולו, והא דרבי יוחנן שרי לקלוף ולאכול הוי בכחוש, או כוליא בחלבה כיון שיש קרום המפסיק. 3. כיצד ידעינן האם יש נותן טעם: מין בשאינו מינו שאפשר להבחין ע"י טעימה בהיתר טועם ע"י עצמו ובתרומה ע"י כהן ובאיסור ע"י נחתום גוי, ומין במינו בששים דא"א להבחין בטעם. 4. בצירוף ששים כנגד האיסור מצטרפים גם הרוטב והקיפה שבשולי הקדירה וכן החתיכות. 5. אמרינן דהקדירה מצטרפת לששים ופליגי האם מצרפים רק את מה שהקדירה בלעה או אף את כל עובי הקדירה, ולמסקנא משער לפי גודל חתיכת האיסור שלפנינו וא"א לצרף את מה שנבלע כיון שנבלע גם מהאיסור. 6. חכמים שיערו שאיסור אינו נותן טעם יותר מבצל וקפלוט הלכך משערין בהו. 7. צירוף האיסור לששים: גיד הנשה אינו מצטרף, הכחל מצטרף ובעינן ששים כנגד כולו אך הוא עצמו אסור דעשאוהו כנבילה, וביצה אינה מן המנין ומפרשינן דזהו אפרוח ולא בביצים טמאות וי"א דביצה בששים ואחד. 8. חצי כזית של איסור, להו"א סגי בשלשים ואמרינן שאין לזלזל בשיעורי דרבנן וכן חצי שיעור אסור מן התורה, וי"א ששיעורו במ"ה או במ"ג או דה"נ בעינן ששים. 9. דף צט, נתינת טעם של דבר קשה הוי יותר מששים, ולכן טעם שאור בטל רק במאה ואחד כיון דחמוצו קשה, וכן ציר דגים רביעית בטילה בסאתים דהוי קרוב למאתים ולא הוי מין במינו משום דציר זיעה בעלמא הוא.

אמרינן דאיל נזיר שנתבשל עם הזרוע זהו היתר הבא מכלל איסור, ומפרשינן 1. להו"א למעט כל איסורין שבתורה, וא"כ קשיא כיצד ילפינן מינה דין ביטול בששים או במאה, ונדחה. 2. הקמ"ל דבטל אף לר"י דבעלמא סובר מין במינו לא בטל כדאשכחן בדם הפר ודם השעיר שנתערבו ונקרא עדיין דם השעיר אף שהוא מועט, ולר"י אין ללמוד מאיל נזיר כיון דחידוש הוא ולא גמרינן מינה לקולא אלא לדין ביטול שהוא לחומרא שהרי מדאורייתא בטל ברובא. 3. טעם כעיקר באיל שרי ובקדשים אסור שנאמר בחטאת כל אשר יגע בבשרה יקדש להיות כמוה, ואין ללמוד מאיל נזיר דטעם אינו כעיקר כיון דהוי חידוש ולא ילפינן מינה לקולא. 4. לרבינא אתי למקום חתך דבעלמא אסור ובאיל שרי.

דרף צט - ק

*שיעור ששים באיסורין. *ביטול כנבילה. *גיד בטמאה.

כל איסורין שבתורה פליגי האם משערין בששים, והשמועות 1. מלשון הזרוע בשילה ילפינן דאם הזרוע נתבשלה עם כל האיל בטילה ומותרת ותרוייהו ילפי מינה, למ"ד בששים משערין לפי בשר האיל ולמ"ד במאה משערין אף כנגד העצמות. 2. המחמץ מחבל ומדמע שנתערב מין בשאינו מינו אם אין בו נותן טעם שרי אפילו אין בהן להעלותו במאה מוקמינן שבטל רק אם יש מאה של היתר, ומין במינו שיש בו כדי לחמץ אינו בטל

אפילו במאה מוקמינן דבטל במאה ואחד כיון דשאר חימוצו קשה.

דיני ביטול בנבילה 1. חתיכת נבילה שנבשלה עם החתיכות וכן גיד הנשה שנבשל עם הגידין, בזמן שמכירן בנותן טעם ואם לא אינו מכיר כל החתיכות אסורות אבל הרוטב בנותן טעם, אינם בטלים ברוב דהגיד הוי בריה והנבילה כמ"ד כל שדרכו להמנות שנינו או משום דהוי חתיכה הראויה להתכבד ולהכי איצטריך לאשמועינן בתרווייהו. 2. חתיכת נבילה שנתנה טעם בחתיכה אחת ואח"כ הוסיף עוד חתיכות ויש ששים כנגד הנבילה, רבב"ח שרי ורב אסר משום דאמרינן חתיכה עצמה נעשית נבילה ואוסרת את שאר החתיכות מפני שהן מינה ומין במינו לא בטל. 3. הא דאמרינן שהנבילה נתנה טעם בחתיכה, דאיירי בקדם וסילק את האיסור או משום דהוי מין שנמצא עם מינו ודבר אחר דאז אמרינן סלק את מינו ומבטל מחמת שאינו מינו.

גיד הנשה נוהג בבהמה טהורה ולר"י אף בבהמה טמאה, ומפרשינן מ"ט דר"י 1. איסור חל על איסור, ודחי דלר"י נבלת עוף טמא אינה מטמאה בבית הבליעה כיון דלא חל איסור נבילה על איסור טמאה שהיה בה עוד בחייה. 2. אין בגידין בנותן טעם ובטמאה איכא רק איסור טומאה, ודחי דר"י מחייב שתיים ור"ש פוטר. 3. קסבר נוהג בשליל ואיסור הטומאה והגיד באו יחד, והא דלר"י אינו נוהג בשליל דווקא בטהורה שנאמר כל בבהמה תאכלו, ודחי דאיכא נפל שלא נתקשרו אבריו בגידין ש"מ דאיסור טומאה קודם לאיסור גיד. 4. למסקנא חל איסור גיד אף שקדם לו איסור טומאה מכיון שאיסורו נהג בבני יעקב דהו בני נח, ולר"ש נאסר רק במתן תורה ואיהו פוטר לגמרי דקסבר אין בגידין בנותן טעם ויליף דהאיסור בבהמה טהורה שרק גידה אסור אבל בשרה מותר.

דף קא- קב

*איסור על איסור חמור. *אבר לישראל בטמאין. *בהמה בחייה לאיברין.

רבי יוסי הגלילי סובר דאין איסור חל על איסור מלבד באיסור חמור דחל, והשמועות 1. ריה"ג פוטר טמא שאכל קדש טמא ורבנן מחייבי והקשו לו דטמא שאכל טהור כיון שנגע בו טמאהו, ומפרשינן דאם האדם נטמא ואח"כ הבשר לכו"ע חייב כיון דהכרת קדים, ופליגי בנטמא הבשר ואח"כ נטמא גופו דרבנן מחייבי באיסור כולל שהרי כשנטמא נאסר בחתיכות טהורות דעלמא וריה"ג לית ליה איסור כלל. 2. האוכל גיד הנשה של נבילה ר"מ מחייב שתיים וחכמים אומרים דחייב אחת, וחכמים היינו ריה"ג דלית ליה איסור כולל, אבל לית ליה באיסור חמור ולכן מחייב שתיים בגיד של עולה או שור הנסקל. ובעי למימר שאיסור טומאת הגוף חמור מכיון שהוא בכרת, ודחינן דדלמא טומאת בשר חמורה כיון שאין לה טהרה במקוה. 3. עשה מלאכה ביו"כ שחל בשבת חייב לריה"ג שתיים ולר"ע אחת ולמסקנא אמרינן איפוך, והיכא ששגג באחד והזיד בשני חייב, ולהו"א אמרינן דבשגג רק ביו"כ פטור כיון דשבת קביעא וקיימא ויו"כ נקבע ע"י ב"ד ודחינן דסוף סוף תרווייהו ביחד קאתו.

אבר מן החי נוהג בישראל בטהורין ובבן נח אף בטמאין, ופליגי בדין ישראל בטמאין 1. לר"י ור"א נוהג אף בטמאין, לר"י איסור אבר חל על איסור טמאה כיון בנוהג בבן נח, ולר"א אבר מן החי הוקש לדם לומר דנוהג איסורו בכל מי שאסור לאכול את דמו. 2. לרבנן נוהג רק בטהורין ולא בטמאין, דדרשי ולא תאכל הנפש עם הבשר דנוהג רק במי שבשרו מותר למעט טמאין. 3. לר"מ נוהג רק בבהמה טהורה שנאמר בפסוק הקודם וזבחת מבקרך וצאנך.

אכל צפור טהורה שאין בה כזית רבי פוטר וראב"ש מחייב מק"ו שהרי אף על אבר ממנה חייב, ופליגי האם בהמה בחייה עומדת לאיברים. והשמועות 1. דעת רב שאבר מן החי צריך כזית כיון דכתיב ביה אכילה, ומקשינן דבין לרבי לראב"ש משמע שא"צ כזית, ותירץ דאיירי שאין כזית בשר בכל העוף אבל בצירוף גידים ועצמות יש כזית אפילו באבר אחד וזהו בעוף טהור כעין קלניתא. 2. את"ל דלרבי מחשבת אוכלין שמה מחשבה, אם חושב לאכלה אבר אבר גילה בדעתו שעומדת לאיברים ואז אם אכל את כולה חייב אבל אחר שיאכלנה פטור משום דלגביו אזלינן בתר מחשבתו. 3. את"ל דלראב"ש מחשבת אוכלין שמה מחשבה, חושב לאכלה מתה ואכלה חיה פטור אבל אחר שיאכלנה חייב.

דף קג

*קראי באבר מהחי. *הצירוף לכזית באבר.

דרשות הפסוקים באבר מן החי, לא תאכל הנפש עם הבשר זה אבר מן החי, בשר בשדה טריפה לא תאכלו זה בשר מן הטרפה, ובשר מן החי נלמד לפי רבי יוחנן מבשר בשדה טריפה ולר"ל מהנפש עם הבשר. ומפרשינן מפני מה האוכל אבר מן החי מן הטרפה ר"י מחייב אחד ור"ל שתיים 1. איירי בבהמה שנטרפה עם לידתה, לר"י בהמה בחייה עומדת לאיברים ואיסור טריפה ואבר מן החי חלו ביחד ולר"ל לא עומדת לאיברים ולכן

איסור אבר לא חל איסור טריפה. 2. לכו"ע אינה עומדת לאיברים, ופליגי האם איסור אבר חל על איסור טריפה. 3. לכו"ע עומדת לאיברים ואיירי שנטרפה אחרי שנולדה ופליגי האם איסור טריפה חל על איסור אבר. 4. בחדן ממנה אבר וע"י כך נטרפה, דלר"י בחייה אינה עומדת לאיברים וחלו יחד איסור אבר וטריפה, ולר"ל עומדת בחייה לאיברים ולכן לא חל איסור טריפה, וה"נ נחלקו באוכל חלב מן החי מן הטריפה האם חייב שנים או שלש ופלוגתייהו כנ"ל.

הצירוף לכזית באבר מן החי 1. אבר שחילקו לשנים מבחוץ, לר"י פטור ולר"א חייב דקסבר מחוסר קריבה אינו כמחוסר מעשה. 2. אבר שבלעו לחצאין לר"י חייב דגרוננו נהנה בכזית ולר"ל פטור דבעינן שתרד למעיו שיעור אכילה, ומשכחת חיובא לר"ל בעצם קטן. 3. כזית לר"ל חוץ משל בין השינים ור"י פליג, ומפרשינן דבין השינים לכו"ע לא מצטרף ופליגי בין החניכים שנדבק לחיכו ונהנה גרונו ולא מעיו ופלוגתייהו כנ"ל. 4. אכל חצי זית והקיאו וחזר ואכל חצי זית אחר ואפילו אותו חצי זית חייב, כיון שנהנה גרונו מכזית.

הדרן עלך פרק שביעי דחולין!

שאלות לחזרה ושינון

א. השמועות לריה"ג דרק איסור חמור חל על איסור (3)

ב. דין אבר מן החי בטמאין לישראל (3)

ג. השמועות האם בהמה עומדת לאיברים בחייה (3)

דף קג

א. המח' באבר מן החי מן הטריפה (4)

ב. הצירוף לכזית באבר מן החי (4)

הדרן!

דף צז- צח

א. השמועות כיצד משערינן איסורין שנתערבו (9)

ב. מהו היתר הבא מכלל איסור באיל נזיר (4)

דף צט- ק

א. השמועות בשיעור ששים באיסורי תורה (2)

ב. דיני ביטול בנבילה (3)

ג. מ"ט דלר"י איסור גיד נוהג אף בבהמה טמאה (4)

דף קא- קב

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

מכות שבועות 📖	יבמות 📖	ברכות 📖 עם מחודדין בפ"ד.
עבודה זרה הוריות 📖	כתובות 📖	שבת 📖 מהדורה חדשה.
מחודדין בפ"ד	נדרים 📖	עירובין 📖
זבחים 📖	נזיר סוטה 📖	פסחים 📖
מנחות 📖	גיטין 📖	שקלים ר"ה 📖
חולין 📖	קידושין 📖	יומא 📖
בכורות 📖 עם הקדמות ומושגים	עם תורתך שעשועי, סימני הדף, ותוספתא	סוכה 📖
ערכין-תמורה 📖	בבא קמא 📖	ביצה תענית 📖
כריתות-מעילה 📖	בבא מציעא 📖	מגילה-פורים 📖 עם מדרש, תוספתא, ותמצית מחזר יין לרמ"א
נדה 📖	בבא בתרא א-ב 📖	מו"ק חגיגה 📖
	סנהדרין א-ב 📖 עם "יש סדר לגמרא" ותמצית כל המסכתא.	

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.	שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.	באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.	קיצור חרדים מנוקד ומסודר.	איזוהי דון ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
עתיים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.	קיצור אלשין רות	הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.
	קיצור אלשין אסתר	
	קיצור אלשין איכה	
	בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.	

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~335~

המערכת